
===== Internet ve amaşır Makinesi =====

:date: 2014-11-23 02:18:14 +0200

.. :Author: Emin Reşah .. :Date: <>

Internet'in dünyayı ne kadar değiştirdiği bilhassa Internet'in en münbit konularından biri. Bundan on-beş sene evvel, hem ben, hem Internet genç iken dünyanın nasıl bir hal alacağına dair yüksek heyecanlarım vardı. Artık Internet saatlerimi ayarlıyor, daha az Internet'in daha faydalı olduğunu düşünüyor ve Internetsiz saatlerime değer veriyorum. Bu yazıların pek çoğu Internet kesikken yazılıyor mesela, *bir şeylere bakıyım* deyince ne yazmak, ne okumak mümkün.

Cambridge iktisat profesörlerinden Ha-Joon Chang'ın *23 Things They Don't Tell You About Capitalism* kitabından *daha önce bahsetmiştim*.. Kitaptaki 4. şey Internet'in hayatlar üzerindeki değişikliğinin ne kadar büyük olduğunu çamaşır makinesiyle karşılaştırarak soruşturuyor. Kitabı okurken kendi kafama uygun birini bulmuş olmak hoşuma gitmişti. İnsanların *amaşır makinesi ağı* diye bir şeyden bahsettiğini duymadım ancak Chang'ın söylediklerine bakınca, hayatımızı değiştiren asıl icad Internet değil, çamaşır makinesi olmuş.

Çamaşır yıkamanın şimdikinin 10 katı zaman aldığı bir devirde, kadınların ev dışında herhangi bir iř yapması hemen hemen imkansızdı. Internet'in hayatımıza getirdiği güzelliklerin hiçbiri Batı lkelerinde bugün kadınların %80'inin çalışmasını sağlayan çamaşır makinesi ve benzeri icatlar kadar önemli değildir diyor profesör.

İletişim sresindeki kısalma açısından ise telgrafın sonraki icatların hepsinden daha önemli bir etkisi olduğunu söylüyor. Telgraftan nce Birleşik Devletler'in bir ucundan diğerine 2 haftada giden 300 kelimelik mesaj, telgraftan sonra 4 dakikada gitmeye başlamış. Bu da 2500 kat iyileştirme demek. 4 dakika bugün 1 saniyeye inmiş olabilir, ancak bu 240 kat iyileşme demek ve nisbi olarak o kadar hayati değil. Bu açıdan telgraf daha büyük bir etki doğurmuş diyebiliriz.

Yazar globalizmden de azıcık bahsediyor. Küreselleşmenin asıl kaynağının teknoloji değil, gümrük ve işgücü akışını belirleyen mevzuat olduğunu, bugünküne nazaran primitif iletişim teknolojilerine rağmen 1860'ların 1960'lardan daha global sayılabileceğini söylüyor. Gümrük duvarları ve işgücü akışının zorlaştırıldığı 1960-80 arasının ondan yüz yıl öncesine nazaran daha az global olduğunu. Burada yazarın söylediği biraz tuhaf gelse de gitmek istediğiniz ülkelerin vize şartlarını düşününce bu da doğru olabilir. Ancak teknolojik imkansızlığın mevzuat üretmeyi lüzumsuz kıldığını da söyleyebiliriz. *1870'lerde buradan Amerika'ya gitmek o kadar zordu ki gideni hemen kabul ediyorlardı* diyebiliriz.

Hasılı hayatımızı neyin daha çok değiştirdiğini düşünürken sadece yakın olana değil, bugünkü sosyal ve ekonomik düzenin kurulmasını sağlayan geçmişteki icatlara da bakmak gerekir diyor Chang.